

НАЈГОЛЕМИ ИСТРАЖУВАЧИ НА СТАРОМАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЈА

Како Хамонд, така и Борза, поголемиот дел од својата научна дејност му ја посветија на истражувањето и на откривањето на историјата на античка Македонија. Двајцата беа опседнати со феноменот наречен "Македонија". Македонија, во научниот свет со години е сметана за академски еквивалент на фронт за расправи. Според мислењето на научниците, Хамонд и Борза, најсеопфатно ја анализираа историјата на древномакедонската држава. Секој на свој начин и според свое убедување се обидоа да дадат одговор на прашањата за потеклото на Македонците, создавањето на македонската држава, за обичаите и за традициите на Македонците. И двајцата се согласија дека Македонците како народ успеаја да достигнат врвна историска големина во однос на другите народи од тој период.

Николас Хамонд (Nicholas Hammond) уште како младо момче ја имал првата средба со Македонија, кога во далечната 1929 година приватно го посетил сливот на реката Ал-Јакмон (Бистрица). Подоцна, во време на Втората светска војна, престојувал во Македонија во својство на англиски офицер за врска во редовите на народноослободителната војска на Грција-ЕЛАС. Тој бил фасциниран од Македонија. По војната дипломирал историја на Колеџот за историски науки во Кембриџ. Тоа бил почеток на неговиот творечки подем за изучување на историјата на Македонија. Напишал повеќе од 150 научни трудови и осум книжевни дела, меѓу кои најважни се: "The Macedonian States, the Origins, Institutions and History" (1908); "Philip of Macedonia" (1994) и "The Genius of Alexander" (1999). За жал, ниту една од овие книги, кои му донесоа светско признание, не е преведена на македонски јазик.

Од друга страна, пак, Грците покажаа голем интерес за овој светски реномиран научник и

му понудија катедра на Атинскиот универзитет. Како помошници во истражувањата на древномакедонската историја му беа доделени најпознатите грчки научници: професорите Miltijades Hadzopoulos, Manolis Andronikos, Dimitris Pantermalis, Fotios Petsas, Andreas Vavricas, Maria Siganidu, Haido Hrisantaki, Ekaterina Despini и др.

Не е тешко да се претпостави во колкава мера дојде до израз влијанието на оваа плејада грчки научници врз пишувањето на Хамонд. Според мене, во најмалку 75 отсто од содржината на неговите книги може да се почувствуваат сугестиите на грчките советници. Но, Хамонд ги разочарал грчките пријатели уште на почетокот кога во воведот на својата книга "The Macedonian States, the Origins, Institutions and History" го напишал следново: "Истражувањето на историјата на Македонија ми овозможи да воспоставам блиски и пријателски односи, не само со грчките научници, туку и со Македонците во градовите и во селата. Тие се прекрасни луѓе. Им благодарам за гостопримството кое ми беше укажано во време на антифашистичката војна, кога како британски офицер престојувал на нивната земја. Се надевам дека мојата книга во нив ќе побуди чувство за нивното големо минато". Но, ова не е сè. Во

заглавието: "Македонците и нивното царство во очите на Грците", тој напишал: "Аристотел, роден во Стагира, син на грчки лекар, во служба на македонскиот царски двор, ги вброил Македонците во негрчките народи, а нивното царство до негрчките институции. Не е ништо зачудувачко дека Македонците се сметале за различни од Грците и така биле третирано од Александар. Тие со тоа се гордееја".

По исказувањето на такви и слични мислења, Хамонд ја изгубил довербата на Грците, но затоа се здобил со реноме како врвен познавач на древномакедонската историја. Умрел во 2002 година сосема непознат и забораен од Македонија, чија историја ја истражувал цел живот.

Јуџин Борза (Eugen Borza) по потекло е Американец. Тој е универзитетски професор во пензија. Некои тврдат дека неговите предци се Евреи од Македонија. Во светската научна јавност Борза се смета за најголем авторитет во однос на старомакедонската историја. Тој е автор на четири книги и на безброј научни статии и студии, кои се однесуваат на античка Македонија. Негово најпознато дело, кое стекнало светско признание, е книгата "In the Shadow of Olympus-the Emergence of Macedonians" (Во сенките на Олимп-Појавата

на Македонците), од неодамна, по долги години, преведена на македонски јазик. Со своите пишувања и изјави во врска со античките Македонци, секогаш се држи на реално стекнатото мислење и никогаш не потклекнува под влијание и притисоци од надвор. Познати се неговите изјави во врска со македонско-грчките односи во античко време: "Ниту Грците не ги сметале Македонците за Грци, ниту Македонците се сметале за Грци". "Македонците се истакнале не како грчко племе или некој друг балкански народ, туку како Македонци". "Фактите говорат дека македонскиот јазик бил различен од обичниот антички грчки јазик".

Познати се и изјавите на Борза во врска со филмот на Оливер Стоун, "Александар", кој го искажал во преполнетиот "Star Auditorium" во Franclin & Marshall Колеџот: "За да се направи добар филм, режисерот мора да го разбере субјектот. Тоа не е лесно кога субјектот е легенда. Стоун не го разбира Александар но, исто така, и историчарите не го разбираат. Критичарите се жалат дека на филмот му недостасуваат кохерентност и визија. Грешката можеби не е во Стоун. Ние знаеме што направил Александар, но ние не знаеме како и зошто го направил тоа. Некои историчари и Стоун се расправаат дека целта на Алек-

Рубриците ФОРУМ и ПИСМА ја отсликуваат нашата отвореност кон јавноста. Овде автентично објавуваме и текстови кои не се во согласност со нашата уредувачка политика.

сандар е да ја прошири грчката култура, таканаречената хелиенизација на античкиот свет. Тоа никогаш не било цел на Александар".

Според Борза, античка Македонија - денешна северна Грција и Република Македонија - треба да се изучува како по-

себна нација од античка Грција. Борза, за разлика од Хамонд, иако е врвен познавач на македонската историја, ниту еднаш одблизу не ја видел сегашна Македонија. Познато е дека Грците не покажуваат некое особено интересирање за него, зошто тој недвосмис-

лено ги разбил грчките илузии, дека сè што е античко е грчко. Во Република Македонија многу малку се знае и за Хамонд и за Борза. Дали ќе се случи Македонија да му понуди гостопримство и од Македонската академија на науките и уметностите да му бидат да-

дени највисоки почести, како на човек кој ја шири вистината во светот за древномакедонската историја, на човекот на кој македонската историја му е животна преокупација?

**Паскал Камбуровски,
Скопје**

БЕСТИЈАЛНИ ДЕЈСТВИЈА ЗА ПРИСВОЈУВАЊЕ

До премиерите, до претседателите на Република Македонија и на Република Бугарија, до медиумите и други...

Почитувани господа,

Извесни метастазирани Бугари (и Грци) своите комплекси поради восхитувачкото богатство на македонското историско, културно и духовно наследство, се задаваат во бестијални дејствија за негово присвојување или уништување и бестијални постапки кон неговите афирматори, кои не се сведуваат на "маргиналици" кон мерките на премиерот Бучковски.

Едно доживување на бестијалност на бугарското насилство ми се случи во 1987 година. Како член на Друштвото на писателите на Македонија од раководството бев упатен да читам моја поезија пред Македонци во Пиринска Македонија по повод Илинденските празнувања. Патот од граничниот премин до градот Мелник го минав во знак на бугарска полициска блокада. Куќата каде што беше закажана средбата со моите домаќини беше блокирана од бугарската полиција. Кога ги видов Македонците, моите домаќини, во очи-

те им видов страв и страв. Да, го видов лицето на бугарското насилство во очите на "проблематичните Македонци" на премиерот Станишев, кој според презимето би требало да се смета дека е Македонец од познатото кукушко семејство Станишеви, асимилиран во Бугарин.

Во 1998 година, на покана од Македонците од Њујорк и од Њу Џерси, заедно со уште еден сопатник се упатив на софискиот аеродром. Мојот сопатник помина вообичаен третман на пасошката контрола. Јас, при пасошката контрола,

бев задржан 45 минути во неизвесност. Да, на "маргиналецот" Коле Мангов му се даде на знаење дека е под посебен третман на бугарската тајна служба.

Господо премиери,

Да ли сте свесни дека сте извесни заробеници? Би требало да се обидете да откриете чии заробеници сте. И да се обидете да се ослободите.

**Коле Мангов,
Македонија**

"БРИТА" - ФИЛТЕР ЗА ВОДА

"БРИТА" - ФИЛТЕР ЗА ВОДА - ЗНАЧИТЕЛНО ГИ НАМАЛУВА КАМЕНЕЦОТ И СОСТОЈКИТЕ, КАКО ШТО СЕ: ХЛОР, ОДРЕДЕНИ ПЕСТИЦИДИ (ЛИНДАН), НЕКОИ ТЕШКИ МЕТАЛИ (ОЛОВО И БАКАР). РЕЗУЛТАТОТ Е ПОЧИСТА, ПОБИСТРА ВОДА, СО ОДЛИЧЕН ВКУС ЗА ТОПЛИ И ЛАДНИ НАПИТОЦИ, А ИСТО ТАКА, ПРЕПОРАЧЛИВО Е ТАА ДА СЕ УПОТРЕБУВА И ЗА ГОТВЕЊЕ.

ВОДАТА ОД "БРИТА" ГО НАМАЛУВА ТАЛОЖЕЊЕТО НА КАМЕНЕЦОТ ВО АПАРАТИТЕ ЗА ДОМАЌИНСТВО. ФИЛТЕРОТ ЗА ВОДА "БРИТА" ИМА ЧЕТИРИ СТЕПЕНИ НА ФИЛТРАЦИЈА.

НАРАЧКА ЗА "БРИТА" - ФИЛТЕР ЗА ВОДА

ЦЕНА: 2.000 ДЕНАРИ + ПТТ ТРОШОЦИ

НАРАЧКАТА СЕ ВРШИ НА ТЕЛ: ++3892 3130-137; ++3892 3130-377 ИЛИ НА АДРЕСА: РЕДАКЦИЈА

"МАКЕДОНСКО СОНЦЕ", УЛ. "ЛЕНИНОВА" БР. 87 1000 СКОПЈЕ

